

HOE GEBRUIK JE DEZE KAARTENSET?

Er zijn verschillende manieren om het Presentatiespel te gebruiken. Acht werkvormen staan op deze kaart. Een overzicht van alle opdrachten vind je op de kaart Categorieën.

Werkvormsuggestie 1: individueel werken aan eigen leerdoelen

Deze werkvorm is bedoeld voor de individuele verbetering van leerdoelen. Laat deelnemers van een presentatiecursus eerst doelen stellen die specifiek en meetbaar zijn. Je kunt ze daarna een opdracht geven of laten uitzoeken. Geef de deelnemers enkele minuten voorbereidingstijd. Wanneer ze klaar zijn met hun voorbereiding komen ze één voor één voor de groep. Daar vertellen ze eerst hun leerdoel en vervolgens voeren ze de opdracht uit. Een korte feedbackronde gericht op het leerdoel volgt.

Werkvormsuggestie 2: voor gevorderde sprekers

Deze werkvorm biedt gevorderde sprekers een extra uitdaging. Daarvoor zijn verschillende mogelijkheden:

1. Verkort de voorbereidingstijd.
2. Laat de spreker blind een kaart trekken uit de categorieën presentatietechniek of structuur en verhaallijn.
3. Geef deelnemers een dobbelsteen die ze gebruiken om te kiezen uit de zes op de kaart voorgestelde onderwerpen.

Tot slot kun je de vergevorderde sprekers tijdens hun presentatie een extra uitdaging geven: laat iemand uit het publiek na één minuut een dobbelsteen gooien, waarna de spreker ter plekke bijvoorbeeld het onderwerp of de doelgroep moet aanpassen.

Werkvormsuggestie 3: warming-up met de categorie zelfverzekerd spreken

Deze werkvorm kan worden ingezet als warming-upoefening, waardoor deelnemers zich zelfverzekerder voelen. Deelnemers kiezen een kaart en krijgen enkele minuten voorbereidingstijd om de kaart te lezen en de opdracht te proberen. Vraag daarna steeds één deelnemer om de achtergrond en opdracht van de kaart uit te leggen voor de groep en de opdracht voor te doen, waarna de groep de opdracht uitvoert als startoefening.

Werkvormsuggestie 4: levende slides

Deze werkvorm helpt deelnemers uit hun comfortzone te stappen. Verdeel de groep in tweetallen. Geef ieder tweetal een kaart uit de categorie zelfverzekerd spreken die ze samen voorbereiden. Een korte presentatie

volgt, waarin ze de inhoud van de kaart presenteren en de oefening voordoen. In ieder tweetal fungeert een deelnemer als spreker en de ander als slide-uitbeelder. De slide-uitbeelder maakt wat de spreker zegt beeldend door gebruik te maken van handgebaren en bewegingen. Dat mag flink worden overdreven. De slide-uitbeelder oefent zo om buiten zijn/haar comfortzone te presenteren, waarna het gemakkelijker wordt om een gewone, voorbereide presentatie te geven. Tot slot doet de hele groep mee met de oefening die is uitgelegd, zodat iedereen meerdere oefeningen kent om zelfverzekerder te spreken.

Werkvormsuggestie 5: theorie bespreken

Deze werkvorm is bedoeld om voorkennis te activeren of om theorie te behandelen. Deel voorafgaand aan een presentatie(oefening) verschillende kaarten uit met de theorie van een presentatieonderdeel. Geef de deelnemers een kaart en een minuut voorbereidingstijd en laat ze na die minuut de theorie en de voorbeelden presenteren.

Werkvormsuggestie 6: rouleren (voor grotere groepen)

Deze werkvorm is bedoeld voor grotere groepen, waarbij er geen tijd is om alle deelnemers plenair te laten presenteren. Deel in groepen van drie, vier of vijf deelnemers een stapeltje kaarten uit. Laat deelnemers zelf een kaart kiezen, voorbereiden en uitvoeren. Laat daarna kort peerfeedback geven met een tijdslimiet per spreker. Als alle deelnemers zijn geweest, rouleren de sets met kaarten of de groepen en wordt de volgende ronde gespeeld.

Werkvormsuggestie 7: het oefenen van de vragenronde

Anders dan de andere categorieën zijn de vragenrondekaarten niet allemaal zelfstandig speelbaar. Ze zijn bedoeld als hulpmiddel om de op de presentatie aansluitende vragenronde op gang te brengen. Deel deze kaarten uit of laat luisteraars 'blind' een kaart trekken. Tijdens de vragenronde voeren luisteraars de opdracht uit en daarna geven ze feedback. Drie vragenrondekaarten (1. de vragenronde openen, 2. vragen beantwoorden en 3. de vragenronde afsluiten) zijn bedoeld voor de spreker(s). Deze kaarten zijn wel zelfstandig speelbaar.

Werkvormsuggestie 8: de thuiswerkopdracht

Deze werkvorm is bedoeld om feedback na een presentatie direct te kunnen omzetten naar een opdracht. Zoek voor iedere presentator een Presentatiespelkaart uit die je hem of haar na de presentatie geeft. Laat diegene er een foto van maken en de opdracht op deze kaart voorbereiden als huiswerk.

CATEGORIEËN

De kaarten zijn ingedeeld in vier verschillende categorieën. Ook is vermeld welke werkvormsuggestie het beste past bij de speelkaartencategorie. De werkvormsuggesties staan vermeld op de werkvormenkaart, getiteld: Hoe gebruik je deze kaartenset?

STRUCTUUR EN VERHAALLIJN

1. doelen stellen
2. een goede opening
3. een goede afsluiting
4. de inhoudsloze presentatie
5. structuur aanbrengen
6. overgangszinnen I
7. overgangszinnen II
8. duidelijk uitleggen
9. de menselijke maat
10. vooruitkijken
11. je publiek bij je verhaal betrekken
12. samenvatting of conclusie
13. improviseren: een korte speech
14. improviseren: een nieuw onderwerp
15. een goede slotzin
16. de aandacht trekken

Werkvormsuggesties 1, 2, 5, 6 en 8 Gericht op het verbeteren van:

doelen stellen
de opening
de afsluiting
overgangszinnen, presentatiedoel
overkoepelende structuur
overgangszinnen
overgangszinnen
jargongebruik (verminderen)
jargongebruik (verminderen)
aandacht vasthouden
interactie met het publiek
samenvatting en conclusie
improvisatievermogen
improvisatievermogen
het maken van slotzinnen
het maken van aandachtstrekkingen

ZELFVERZEKERD SPREKEN

1. rustig ademen
2. controleer je ademhaling
3. bewust ademen
4. de powerpose
5. spanning of ontspanning
6. visualiseren
7. nerveus? dat ziet niemand!
8. een spiekbriefje maken
9. het piekerkwartier
10. zenuwachtig? enthousiast!
11. verander je mindset
12. aandacht verleggen
13. een beetje gek
14. positiviteit verankeren
15. onthouden in groepen
16. hoe onthoud je je tekst?

Werkvormsuggesties 3 en 4 Gericht op het verbeteren van:

ademhaling (rustiger)
ademhaling (rustiger)
ademhaling (rustiger)
zelfverzekerd gevoel
ontspannen spreken
visualiseren van de presentatie
zenuwen (verminderen)
zenuwen (verminderen)
negatieve gedachten (verminderen)
zenuwen (verminderen)
rationaliseren van gedachten
zenuwen (verminderen)
zenuwen (verminderen)
zenuwen (verminderen)
onthouden spreektekst
onthouden spreektekst

PRESENTATIETECHNIEK

1. de weerman/-vrouwhouding
2. een dynamische spreker
3. handgebaren
4. functionele handgebaren
5. gebarenhints
6. handgebaren vergroten
7. oogcontact maken I
8. oogcontact maken II
9. laat je gezicht spreken
10. wat zeg je?
11. de snelle spreker
12. de koning(in) te rijk
13. de eentonige presentator
14. spanning opbouwen
15. intonatie
16. slotzinintonatie
17. een drieslag als uitsmijter
18. voordrachtskunst
19. belangrijk? benadrukken!
20. het blij eei
21. articuleren kun je leren
22. tongtwisters
23. zeg eens ehh
24. de joker

Werkvormsuggeties 1, 2, 5, 6 en 8

Gericht op het verbeteren van:

- houding (professioneler)*
- houding (dynamischer)*
- handgebaren*
- handgebaren*
- handgebaren*
- handgebaren (vergroten)*
- oogcontact maken*
- oogcontact maken*
- mimiek en stemgebruik*
- volume (verhogen)*
- spreektempo (verlagen)*
- spreektempo (verlagen)*
- intonatie*
- intonatie*
- intonatie*
- intonatie*
- intonatie*
- intonatie, voordragen*
- intonatie, stiltes*
- enthousiasme (vergroten)*
- articulatie, dictie*
- articulatie, dictie*
- gebruik van fillers (verminderen)*
- een verbeterpunt naar keuze*

VRAGENRONDE

1. de vragenronde openen
2. vragen beantwoorden
3. de vragenronde afsluiten
4. een kritische vraag
5. een aanvallende vraag
6. de pitbull
7. een strikvraag
8. een egovraag
9. een emotionele vraag
10. een onderbreking
11. een meervoudige vraag
12. een irrelevante vraag
13. een vage vraag
14. een domme vraag
15. in herhaling vallen
16. een compliment

Werkvormsuggeties 5, 7 en 8

Gericht op het verbeteren van:

- openen vragenronde*
- beantwoorden van vragen*
- afsluiten vragenronde*
- aardig blijven*
- omgaan met onvriendelijk publiek*
- omgaan met een-op-eendiscussies*
- omgaan met strikvragen*
- emoties van het publiek reguleren*
- eerlijk blijven, elkaar helpen*
- omgaan met onderbrekingen*
- omgaan met een vragenvuur*
- doel helder houden*
- tot de kern van de vraag komen*
- respectvol blijven*
- geduld bewaren*
- omgaan met complimenten*

17. een drieslag als uitsmijter

WAT IS EEN DRIESLAG?

Een drieslag is een opsomming van drie woorden, zinsdelen of zinnen. Door het gebruik van een drieslag lijkt wat je vertelt compleet, waardoor je verhaal duidelijk overkomt. Een drieslag is daarom een goede manier om je verhaal af te sluiten.

Om ervoor te zorgen dat de drieslag goed overkomt op je publiek is het belangrijk om duidelijke pauzes te hebben tussen ieder deel van de drieslag. Ook moet uit je intonatie duidelijk worden dat dit de laatste zinnen van je verhaal zijn. Zorg er daarom voor dat de laatste zin een neergaande intonatie heeft. Ben je benieuwd hoe dat klinkt? Bedenk dan hoe het woordje *gelukkig* wordt uitgesproken in het zinnetje: *en ze leefden nog lang en gelukkig*.

VOORBEELDEN

'We moeten bezuinigen, de sociale zekerheid verminderen, belastingen verlagen voor de hoogste inkomens.'

(Jesse Klaver, 6 september 2016, meet-up Amsterdam)

'Het leidt tot egoïsme. Het leidt tot polarisatie. En het leidt tot het recht van de sterkste.'

(Sybrand Buma, 12 november 2016, partijcongres CDA)

OPDRACHT

Maak een eigen drieslag als uitsmijter van je presentatie. Noem bijvoorbeeld de drie kernpunten die je behandeld hebt in drie korte slotzinnen. Zorg voor duidelijke pauzes tussen zinnen of zinsdelen en een passende intonatie.

MOGELIJKE ONDERWERPEN

Heb je nog geen presentatie of onderwerp? Dan kun je een van de volgende onderwerpen gebruiken om over te presenteren:

1. Volleybal

2. Posters

3. Kapsels

4. Laptops

5. Sterren

6. Restaurants

5. structuur aanbrengen

HOE MAAK JE EEN GESTRUCTUREERD VERHAAL?

Voor het opbouwen van je presentatie of onderdelen ervan, kun je gebruikmaken van verschillende structuren. Door duidelijk aan te geven welke structuur je gaat gebruiken, kunnen luisteraars je presentatie aan een denkbeeldige kapstok in hun hoofd hangen. Het wordt voor hen dan gemakkelijker om de verhaallijn te herkennen.

OPDRACHT

Gooi twee keer met een (digitale) dobbelsteen. De eerste worp bepaalt je onderwerp, de tweede worp de structuur die je daarbij aanhoudt. Presenteer daarna met behulp van de structuur over het onderwerp.

ONDERWERPEN

1. Muziek
  2. Films
  3. Sport
  4. Dieren
  5. Vervoer
  6. Eten
-

STRUCTUUR

1. Ten eerste, ten tweede, ten derde
2. Goed, beter, best
3. Slecht, slechter, slechtst
4. Verleden, heden, toekomst
5. Voordelen en nadelen
6. De ene kant en de andere kant

2. vragen beantwoorden

HOE BEANTWOORD JE VRAGEN?

Je hebt de vragenronde geopend en de eerste vraag is gesteld. Hoe geef je nu antwoord? Daarvoor maak je gebruik van drie stappen:

1. Herhaal of paraphraseer de vraag

Het herhalen of parafaseren van de vraag doe je voor jezelf en voor het publiek. Jij controleert of je de vraag goed hebt begrepen en geeft jezelf wat tijd om na te denken over het antwoord. Daarnaast help je het publiek, bijvoorbeeld als luisteraars de vraag niet hebben gehoord omdat de zaal te groot is of omdat ze zelf aan het nadenken waren over een vraag.

2. Geef beknopt antwoord en maak oogcontact met het hele publiek

Beantwoord de vraag beknopt en duidelijk. Zo houd je het publiek aandachtig en kun je vragen van verschillende mensen beantwoorden. Maak oogcontact met het hele publiek, zodat iedereen zich betrokken voelt bij de vragenronde. Een goede richtlijn is om een kwart van de tijd oogcontact te houden met de vragensteller en driekwart van de tijd met de rest van je publiek.

3. Check of de vraag op deze manier afdoende beantwoord is

Nadat je de vraag beknopt hebt beantwoord, is het belangrijk om te controleren of de vraag van de vragensteller volledig is beantwoord. Dat doe je bijvoorbeeld door te vragen: 'Heb ik je vraag zo voldoende beantwoord?'

OPDRACHT

Laat je publiek vijf vragen stellen. Beantwoord de vragen volgens het hierboven beschreven stappenplan. Laat iemand in het publiek controleren of je alle stappen volgt.

MOGELIJKE ONDERWERPEN

Heb je nog geen presentatie? Doe dan alsof je net gepresenteerd hebt over een van de volgende stellingen:

1. De overheid moet stoppen met het subsidiëren van kunst en cultuur.
2. Bibliotheken zijn overbodig geworden.
3. Alle leerlingen moeten na hun eindexamen verplicht een tussenjaar nemen.

1. rustig ademen

HOE HOUD JE JE ZENUWEN ONDER CONTROLE?

Als je wil ontspannen, dan zijn drie zaken belangrijk: het verlagen van spierspanning, je focussen op het heden en ontspannen ademen (Pineschi en Di Pietro, 2013). We richten ons in deze oefening op een ontspannen ademhaling. Maar hoe adem je ontspannen, waardoor je rustig en beheerst overkomt bij het publiek? Daarvoor kun je bijvoorbeeld gebruikmaken van ademhalingstechnieken. Een van die technieken is de diepe buikademhaling.

De diepe buikademhaling is van belang voor presenteren, omdat ademen vanuit je buik ervoor zorgt dat je lichaam en geest tot rust komen. Ook zorgt diep ademen ervoor dat de zuurstoftoevoer naar je hersenen en spieren wordt verbeterd, en dat vergroot je concentratievermogen (Dwyer en Baartmans, 2003).

OPDRACHT

Doe vlak voor je presenteert de volgende ademhalingsoefening, gedurende ongeveer een minuut.

1. Ga ontspannen rechtop staan.
2. Leg je hand op je buik, bij je navel.
3. Adem drie seconden in door je neus. Voel hoe je buik uitzet en je hand naar voren beweegt. Je schouders blijven ontspannen en je borst beweegt nauwelijks.
4. Houd je adem drie seconden vast en glimlach.
5. Adem drie seconden uit door je mond.

Herhaal stap 3 tot en met 5 minimaal tien keer. Probeer regelmatig en rustig te ademen. Als je in het begin een beetje duizelig wordt, adem dan een tijdje normaal.

